

18.07.2024

לכבוד
מר משה בן סימן טוב, מנכ"ל
משרד הבריאות

מר עוזי ביתן, מנכ"ל
קופת חולים מאוחדת

שלום רב, - דחוף -

הנדון: התרעה בנושא פגיעה בהליכי אבחון של פעוטות עקב תקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הסדרים לעניין רישום בקופת חולים ומתן שירותי בריאות לנמצאים בישראל שאינם מבוטחים לפי החוק). התשפ"ד - 2024.

אנחנו - יוניטף, הקרן למעורבות חברתית (ח.פ. 580419877) מבקשות להתריע בפניכם על החשש לפגיעה בתהליכי אבחון והשמה של פעוטות חסרי מעמד בעקבות התקנת תקנות ביטוח הבריאות החדשות, כדלקמן:

תחת פרויקט יוניטף פועלות 47 מסגרות חינוכיות לילדים חסרי מעמד בגיל הרך ברשויות תל אביב, רחובות, ואילת. בשנת תשפ"ד, כ- 58 תינוקות ופעוטות מכיתות יוניטף אותרו עם קשיים התפתחותיים ורגשיים. **מתוכם, 37 ילדים נמצאים כרגע בתהליכי אבחון בהתפתחות הילד לפי הפילוחים הבאים:**

קושי	אחוז
חברתי	29.73%
מוטורי	35.14%
תקשורתי	59.46%
שפתי	64.86%
תנועתי	8.11%
יותר משני קשיים	20 ילדים

תהליך זה, של איתור ואבחון הפעוטות, הינו פרי של מאמץ אדיר של גורמים שונים: קופת חולים מאוחדת, גננות בוקר, עובדות סוציאליות, והורי הילדים. לצערנו, התקנות החדשות וביטול "הסדר מאוחדת", אשר מותרים רבים מהילדים הזכאים לביטוח לפי "הסדר מאוחדת" ללא רשת ביטחון רפואית ולאחרים מציעים הסדר מוגבל, מצומצם, ויקר בצורה דרמטית, מסכנים באופן משמעותי את הילדים שהתחילו תהליכי אבחון.

חשוב לציין כי מעבר לפער הקיים לילדים **הזכאים** תחת התקנות החדשות, ישנם מאות ילדים עם עיכובים התפתחותיים ורגשיים אשר נופלים בין הכיסאות בשל פליטתם ממאוחדת מבלי שהספיקו להסדיר את חובם, או שהוריהם ללא אשרת שהייה בתוקף. כעת, לקראת השנה החדשה לא יהיו זכאים למעקב התפתחותי והשמה מתאימה. למצב זה השלכות רבות, הן עבור הילד והוריו, והן עבור מסגרת החינוך בקהילה.

יש לזכור, כי הליך האבחון דרך שירותי המכון להתפתחות הילד מאוחדת הינו תהליך ארוך ומורכב שמחולק למספר שלבים. השלב הראשוני נעשה על ידי צוות יוניטף, טרם הפנייה למכון. בשלב זה נשות הצוות המקצועי במסגרות החינוך מבצעות איתור לילדים שהתפתחותם נראית מעוכבת ומעוררת שאלות. לאחר שלב זה נעשית פנייה לרופא המשפחה ומשם למכון להתפתחות הילד. במכון להתפתחות הילד עוברים הילדים תהליך של אינטייק וקביעת תורים לאבחונים אצל אנשי מקצוע שונים: פסיכולוג התפתחותי, רופא התפתחותי, מרפאה בעיסוק, קלינאית תקשורת ועובדות סוציאליות. בשל ריבוי המקרים והעומס על התפתחות הילד, נעזרים במאוחדת במרפאות איכילוב בחלק מהאבחונים שמועברים. אבחון יכול להתפרס על פניי שנה שלמה במהלכה הילד והמשפחה פוגשים אנשי מקצוע שונים. כל אבחון תלוי בקודמו, ולבסוף ניתן יהיה לתת לילד אבחנה והמלצות להשמה בגני חינוך מיוחד. על מנת שהילדים יוכלו להיכנס למסגרות המיוחדות, אנו בצוות יוניטף יחד עם צוות מאוחדת התפתחות הילד, מנסות לקדם אבחונים עד ל-31.3 שהוא התאריך האחרון שבו ניתן להגיש ילדים לוועדות זכאות ואיפיון.

נוכח משכו של הליך האבחון והעובדה שלילדים רבים נקבעו כבר תורים ובדיקות לשנת 2025, שבה לא צפויים להינתן יותר שירותים במסגרת הסדר מאוחדת, המשמעות העיקרית במעבר של ילדי התפתחות הילד ממאוחדת ללאומית הוא עיכוב בסיום הליך האבחון ופגיעה במעבר שלהם למסגרות המתאימות עבורם. כמו כן, ילדים רבים מקבלים מענה טיפולי בתוך המכון, וגם אלו יאלצו להפסיקו, שכשמטבע הדברים התורים החדשים לטיפולים אלה בלאומית לא ייקבעו למועדים קרובים בשל התורים הארוכים לקבלת טיפולי התפתחות הילד וטיפולים פרה-רפואיים.

כך, למשל, המקרה של ל', פעוטה בת שלוש עם קשיים שפתיים, בת להורים מבקשי מקלט מאריתריאה, עם הגנה קבוצתית בתוקף. ל' התחילה תהליך בהתפתחות הילד בדצמבר 2023 ועדיין נותרו לה תורים בשנת 2025 במכון להתפתחות הילד מאוחדת.

ה', פעוט בן שנתיים, עם קשיים מוטורים, שפתיים, ותקשורתיים. הוריו של ה' הינם מבקשי מקלט מאריתריאה עם הגנה קבוצתית בתוקף. ה' התחיל את תהליך האבחון החודש, ויש לו תורים בהמשך שנת 2024 וב-2025.

א', פעוט בן 1.8 שעדיין לא מדבר. בנוסף לעיכוב השפתי, א' הוא ילד שקט, עם קשיי תקשורת וויסות. א' הוא בן לשני הורים מבקשי מקלט מאריתריאה. א' התחיל את תהליך האבחון בחודש שעבר. בספטמבר 2024 א' אמור לעלות לגן עירייה, וללא השמה נכונה, הוא לא יקבל את המענים להם הוא כל כך זקוק.

בכל המקרים הנ"ל, הוריהם של הילדים ניסו לרשום אותם ללאומית וסורבו - נאמר להם כי אין אפשרות להירשם לקופה ללא מספר תעודת זהות. אלה הן שלוש דוגמאות בלבד לפגיעה הקשה שתיגרם לכל פעוטות שנמצאים היום בהליכי אבחון וטיפול סביב עיכובים התפתחותיים שהם סובלים מהם. התקנת התקנות וביטול הסדר מאוחדת עלולים אפוא לפגוע באופן בלתי הפיך בהתפתחות התקינה של הפעוטות המטופלים ביוניטף, כמו גם פעוטות נוספים להורים חסרי מעמד שאינם נמצאים במסגרות יוניטף אלא במסגרות אחרות. כמפורט בפנייה זו, הפגיעה הקשה תיגרם לא רק לפעוטות שהוריהם לא יוכלו כלל לרכוש עבורם ביטוח בלאומית בהתאם לתקנות, אלא גם לאלה שיוכלו להתבטח בלאומית, אך עצם העברתם באמצע הליכי אבחון וטיפול עלולים לפגוע בהתפתחות התקינה שלהם.

לכן, אנו מבקשות תשובות לשאלות הבאות:

1. האם לאומית ערוכה לטיפול בילדים בתהליך אבחוני מבחינת כוח אדם?
2. האם ללאומית יש מענה של יחידות/מכונים, ספקים או רק מטפלים בהחזר? חשוב להדגיש כי במידה והטיפולים יהיו בהחזר, האוכלוסיה הזו תתקשה מאד לשלם עבור הטיפולים.
3. בהתחשב בעובדה שהמשפחות והילדים מחכים זמן רב לתורים הקבועים, האם התורים הקבועים במאוחדת יישמרו גם בלאומית?
4. כיצד יועבר המידע הרלוונטי בין הקופות אודות הילדים הנמצאים בעיצומו של האבחון? האם נעשה הליך חפיפה בין הגורמים השונים לצורך צרכי ואילווצי המעבר בהתחשב שמדובר בהשלכות משמעותיות על ילדים בזמן וגילאים קריטיים?
5. במידה ותהליכי האבחון יתעכבו בשל המעבר בין מאוחדת ללאומית- האם ייעשו התאמות ועיכובים בהגשה לוועדות זכאות ואיפיון עבור הילדים ברשויות המקומיות?

6. ילדים רבים בהתפתחות הילד מאוחדת מקבלים מענה טיפולי דרך המכון, האם הטיפולים הללו הולכים להיקטע?
7. הקשר מול אנשי המקצוע בהתפתחות הילד מאוחדת נבנה לאורך שנים, וכך גם ההתמקצעות וההיכרות של הצוותים השונים עם מאפייני הקהילה הייחודיים. האם יהיו הכשרות ייעודיות לצוותי לאומית בנוגע לעבודה עם קהילת מבקשי המקלט? כיצד יידעו איך להתאים את המענים ביחס לקהילה זו- מבחינת שפה, סטינג ורגישות תרבותית.
8. מהן אפשרויות הסיוע של לאומית ע"י עו"ס לתיווך מול החינוך, השירות הפסיכולוגי החינוכי ושירותי הרווחה? חלק גדול מהקהילה הזרה נזקקים לסיוע זה.
9. כיצד מתכוון משרד הבריאות להבטיח את המשך האבחונים והטיפולים בפעוטות שהוריהם לא יוכלו כלל לרכוש עבורם ביטוח בריאות על פי התקנות החדשות, אם משום שהם אינם זכאים לרישום על פי הגדרות התקנות ואם משום שהוריהם לא יוכלו לעמוד בתשלומי הביטוח הגבוהים יותר הקבועים בתקנות אלה.

בכבוד רב,

יעל גאולה	תמר שלומוב	עדי גיל
מנכ"לית, יוניטף	ראש המערך הסוציאלי, יוניטף	ראש מחקר ופיתוח, יוניטף